

Nr 343.

Godkänd av första kammaren den 14 juni 1935.

Godkänd av andra kammaren den 14 juni 1935.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen samt anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden jämte en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 143.)

Till KONUNGEN.

I den till riksdagen avlåtna, den 4 januari 1935 dagtecknade propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t (punkt 4, i det vid propositionen under »Utgifter för kapitalökning. Bil. 2» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition, som kunde varda riksdagen förelagd, såsom kapital för Lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen för budgetåret 1935/1936 beräkna ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t vidare (punkt 22, av det vid propositionen under femte huvudtiteln fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Främjande av bostadsbyggande för budgetåret 1935/1936 beräkna ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåtten, den 15 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 215, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för sistnämnda dag föreslagit riksdagen.

I. besluta, att en fond, benämnd lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen, skall inrättas, från vilken lån må utlämnas till ny- och ombyggnad av bostadshus i städer och stadsliknande samhällen,

medgiva, att lån ur nämnda fond må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder,

samt såsom kapital för fonden anvisa för budgetåret 1935/1936 bland Utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens utlåningsfonder», ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor, att utgå av lånemedel, ävensom

II. under femte huvudtiteln till Främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor samt

godkänna de av departementschefen förordade grunderna för ifrågavarande anslags användning.

I anledning av propositionen nr 215 har inom riksdagen väckts bland annat en motion, II: 556, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 5 miljoner kronor att utlämnas som lån för den statsunderstödda bostadsverksamheten på landsbygden och på de villkor som gälla för förut utlämnade lån för detta ändamål och att beloppet måtte beräknas utgå av lånemedel.

Den av 1933 års riksdag beslutade låneverksamheten för främjande av bostadsbyggande i *städer* och stadsliknande samhällen tillkom som ett led i åtgärderna för arbetslöshetens bekämpande.

Såsom av propositionen och den däri lämnade utredningen inhämtas, synes den hittillsvarande verksamheten i stort sett givit ett gott resultat. Genom denna byggnadsverksamhet hava kunnat skapas arbetstillfällen ej blott inom byggnadsbranschen utan även inom andra fack. Redan den rent omedelbara arbetsmarknadseffekten av statens kapitalinsats har blivit osedvanligt stor.

Arbetslösheten är alltjämt av rätt betydande omfattning, och fortsatta åtgärder från det allmännas sida erfordras för dess bekämpande. Med hänsyn till att de vunna erfarenheterna om verkningarna av den hittills bedrivna verksamheten varit gynnsamma och detta även ur bostadssociala synpunkter kan det anses motiverat, att staten även på denna väg medverkar till bostadsbeståndets förbättring.

Riksdagen har för den skull ansett sig böra medgiva, att låneverksamheten för nyproduktion fortsättes om än i begränsad omfattning även under nästa budgetår.

Departementschefen har föreslagit, att ifrågavarande verksamhet skulle utvidgas att omfatta även ombyggnad av omoderna hyreshus. Härigenom avses att underlätta möjligheterna att bygga om hus med stora och svårskötta samt därmed också i en alltjämt stegrad grad för uthyrning olämpliga lägenheter. Enligt vad som inhämtats finnes bostadsbestånd av här avsedd art inom ett stort antal av landets stadssamhällen.

Den nu ifrågasatta utvidgade verksamheten skulle alltså taga sikte på äldre fastigheter med större och på hyresmarknaden nu mindre begärliga lägenheter. Enligt vad utredningar visa är en ombyggnad och förändring av dessa lägenheter till smålägenheter i många fall tekniskt och ekonomiskt möjlig. Fastigheternas ägare hava mången gång en så svag ekonomi, att stora svårig-

heter möta att på privat väg anskaffa erforderligt nytt kapital. Med en jämförelsevis måttlig statlig kapitalinsats kan förebyggas ett förintande av stora fastighetsvärden, varjämte vinnes en bostadssocialt sett önskvärd ökning av smålägenhetsbeståndet. Att de ombyggda lägenheterna genom sin rymlighet synnerligen väl lämpa sig som bostäder åt stora familjer, är något som förtjänar särskilt beaktas.

Riksdagen har för sin del funnit goda skäl anförda för att den föreslagna utvidgningen kommer till stånd. Densamma är emellertid att betrakta allenast som ett av önskvärldheten att skapa arbetstillfällen föranlett försök, vars erfarenheter kunna vara till gagn vid ett framtida ståndpunktstagande till frågan om det omoderna bostadsbeståndets modernisering.

Med den ståndpunkt riksdagen sålunda intagit har riksdagen funnit sig böra godkänna Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en lånefond för städer och stadsliknande samhällen.

I fråga om det kapitalbelopp, som skulle anvisas till fonden, har Kungl. Maj:t föreslagit 5,000,000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att man vid denna låneverksamhet framgår med försiktighet och då stödjandet av modernisering av äldre bostadshus allenast har karaktären av ett försök samt arbetsmarknaden på förevarande område för närvarande kan betraktas som jämförelsevis god, har riksdagen ansett, att ett till 3,000,000 kronor begränsat belopp bör anvisas till verksamheten under nästa budgetår.

De föreslagna villkoren för lån från fonden hava ej föranlett erinran från riksdagens sida.

Vad därefter angår främjandet av bostadsbyggande på *landsbygden* har från skilda håll vitsordats angelägenheten av att åtgärder i detta syfte vidtagas. Dylika åtgärder äro nämligen av stor betydelse såväl för den egentliga lantbefolkningen, vars bostäder i hygieniskt och socialt hänseende mångstädes äro allt annat än tillfredsställande, som ock för den inom brukssamhällen och andra liknande orter bosatta arbetarbefolkning, vilken för närvarande ofta nog måste draga sig fram med synnerligen undermåliga bostäder.

Såsom departementschefen framhållit, är anslagsbehovet för nästa budgetår synnerligen stort. Statens egnahemsstyrelse har också för verksamhetens fortsättning begärt ett anslag av 15 miljoner kronor, medan i propositionen föreslås anvisande av ett belopp av 5 miljoner kronor.

Riksdagen har vid sin prövning av ärendet funnit önskvärt, att något ökade medel — utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit — ställas till förfogande under instundande budgetperiod. Detta synes kunna ske endast på det sättet, att jämväl ett lånemedelsanslag anvisas för verksamheten.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, som skulle upptagas under femte huvudtiteln och utgå av skattemedel, avses emellertid för verksamhetens båda grenar, utdelande av förbättringsbidrag och utlämnande av nybyggnadslån.

Såväl med hänsyn till föreliggande stora medelsbehov som ock ur budgetteknisk synpunkt har riksdagen — jämväl i anslutning till vad i motionen II: 556 föreslagits — funnit sig böra — utöver det under femte huvudtiteln äskade anslaget å 5,000,000 kronor, vilket hädanefter helt skulle avses till förbätt-

ringsanslag — anvisa ett anslag under utgifter för kapitalökning å 2,000,000 kronor till bostadsförbättringslån.

För lån ur denna nya fond böra gälla enahanda bestämmelser som för de nybyggnadslån, som utlämnats av hittills anvisade medel för bostadsförbättring å landsbygden med iakttagande av de av departementschefen förordade jämkningarna. Närmare föreskrifter angående förvaltningen av fonden torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Vad riksdagen sålunda ansett sig böra besluta innebär alltså anvisandet av ett kapitalökningsanslag å 3,000,000 kronor till den av Kungl. Maj:t föreslagna lånefonden för bostadsbyggande i *städer* och stadsliknande samhällen. Till främjande av bostadsbyggande på *landsbygden* har beviljats dels till förbättringsbidrag ett anslag på 5,000,000 kronor, dels till en lånefond, avsedd för nybyggnadslån, ett kapitalökningsanslag av 2,000,000 kronor.

Under återopande härav får riksdagen anmäla, att riksdagen

I. a) beslutat, att en fond, benämnd lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen, skall inrättas, från vilken lån må utlämnas till ny- och ombyggnad av bostadshus i städer och stadsliknande samhällen,

b) medgivit, att lån ur nämnda fond må lämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder, samt

c) såsom kapital för fonden anvisat för budgetåret 1935/1936 bland Utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens utlåningsfonder» ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor, att utgå av lånemedel,

II. a) beslutat, att en fond, benämnd lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, skall inrättas,

b) medgivit, att lån ur nämnda fond må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagen angivna grunder, samt

c) såsom kapital för fonden anvisat för budgetåret 1935/1936 bland Utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens utlåningsfonder» ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor;

III. a) under femte huvudtiteln till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1935/1936 anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor;

b) godkänt de av departementschefen förordade grunderna för ifrågavarande anslags användning.

Beträffande sättet för täcknings beredande för ovannämnda anslag å 2,000,000 kronor till lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden anmäler riksdagen framdeles sitt beslut.

Stockholm den 14 juni 1935.

Med undersåtlig vörndnad.